

มาตรการการระงับการส่งออกปุ๋ยของสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นการชั่วคราว

เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2568 คณะกรรมการพัฒนาและปฏิรูปแห่งชาติของจีนได้จัดการประชุมเฉพาะกิจ โดยเชิญบริษัทผู้ประกอบการผลิตและจำหน่ายปุ๋ยฟอสเฟตรายสำคัญของประเทศเข้าร่วม ทั้งนี้ ที่ประชุมได้มีข้อเสนออย่างชัดเจนว่า “โดยหลักการจะระงับการส่งออกปุ๋ยฟอสเฟตเป็นการชั่วคราวอย่างเป็นระเบียบไปจนถึงเดือนสิงหาคม 2569” เพื่อรวบรวมทรัพยากรให้เพียงพอต่อการรับประกันอุปทานภายในประเทศและรักษาเสถียรภาพของราคาตลาด

ต่อมาเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2569 สำนักงานศุลกากรแห่งชาติจีนได้ออกมาตรการในลักษณะเร่งด่วน โดยกำหนดให้ระงับการรับยื่นคำขอตรวจปล่อยสินค้าส่งออกสำหรับปุ๋ยฟอสเฟตและปุ๋ยที่มีฟอสฟอรัส เป็นองค์ประกอบทุกประเภทอย่างครอบคลุม อาทิ โมโนแอมโมเนียมฟอสเฟต (MAP) ไดแอมโมเนียมฟอสเฟต (DAP) ซูเปอร์ฟอสเฟต และปุ๋ยผสมที่มีฟอสฟอรัส ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 14 มีนาคม 2569 เป็นต้นไป จะไม่รับคำขอยื่นส่งออกใหม่ และสำหรับคำขอที่ได้ยื่นไว้แล้วแต่ยังมิได้รับการตรวจปล่อย จะไม่สามารถดำเนินพิธีการศุลกากรได้ โดยมาตรการดังกล่าวมีผลบังคับใช้โดยทันที ไม่มีช่วงผ่อนผันและไม่มีข้อยกเว้น และกำหนดระยะเวลาบังคับใช้จนถึงวันที่ 31 สิงหาคม 2569 โดยมีเป้าหมายเชิงนโยบายให้การส่งออกปุ๋ยฟอสเฟตของจีนอยู่ในระดับศูนย์ (Zero Export) ตลอดช่วงระยะเวลาดังกล่าว

การดำเนินมาตรการระงับการส่งออกปุ๋ยของจีนในครั้งนี้ มิได้มีการประกาศอย่างเป็นทางการต่อสาธารณะ แต่เป็นการสื่อสารภายในระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับผู้ประกอบการ โดยกำหนดแนวปฏิบัติให้สำนักงานศุลกากรไม่รับดำเนินการตรวจสอบและกักกันสินค้าส่งออก หรือขอความร่วมมือให้ผู้ประกอบการชะลอการส่งออก เพื่อรักษาระดับอุปทานภายในประเทศให้เพียงพอ ภายใต้สถานการณ์ที่อุปทานปุ๋ยในตลาดโลกตั้งตัวจากความไม่สงบในภูมิภาคตะวันออกกลางซึ่งเป็นแหล่งผลิตสำคัญ

ทั้งนี้ มาตรการดังกล่าวครอบคลุมปุ๋ยประเภทต่างๆ ดังนี้

- 1) ปุ๋ยที่ระงับการส่งออกชั่วคราวในช่วงวันที่ 14 มีนาคม - 31 สิงหาคม 2569 ได้แก่ ปุ๋ยฟอสเฟต และปุ๋ยที่มีฟอสฟอรัสเป็นองค์ประกอบ อาทิ โมโนแอมโมเนียมฟอสเฟต (MAP) ไดแอมโมเนียมฟอสเฟต (DAP) ซิงเกิลซูเปอร์ฟอสเฟต (SSP) ทริปเปิลซูเปอร์ฟอสเฟต (TSP) และปุ๋ยคอมปาวด์ที่มีฟอสฟอรัส
  - 2) ปุ๋ยที่ระงับการส่งออกตั้งแต่ช่วงกลางเดือนมีนาคม 2569 ได้แก่ ปุ๋ยคอมปาวด์ไนโตรเจน-โพแทสเซียม โพแทสเซียมไนเตรทสำหรับการเกษตร แคลเซียมไนเตรท และแมกนีเซียมไนเตรท
  - 3) ปุ๋ยที่ระงับการส่งออกตั้งแต่ช่วงปลายเดือนมีนาคม 2569 ได้แก่ แอมโมเนียมคลอไรด์ และปุ๋ยผสม (Compound Fertilizer)
  - 4) ปุ๋ยยูเรียอยู่ภายใต้มาตรการควบคุมการส่งออกตลอดทั้งปี โดยในปี 2569 กำหนดโควตาการส่งออก จำนวน 3.3 ล้านตัน และมีการระงับการส่งออกในช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน 2569 (อาจมีการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์)
  - 5) ปุ๋ยที่ยังสามารถส่งออกได้ ได้แก่ แอมโมเนียมซัลเฟต
- มาตรการดังกล่าวเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ตลาดปุ๋ยฟอสเฟตกำลังอยู่ในภาวะ “ราคาสูงและสินค้าขาดแคลน” ซึ่งได้รับความสนใจจากภาคอุตสาหกรรมอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ ปัจจัยและเหตุผลเบื้องหลังของการดำเนินมาตรการระงับการส่งออกปุ๋ยดังกล่าว ได้แก่

ราคาปุ๋ยฟอสเฟตอยู่ในระดับสูงต่อเนื่อง

ตั้งแต่ต้นปี 2568 ราคาปุ๋ยฟอสเฟตภายในประเทศจีนยังคงอยู่ในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง โดยปุ๋ยฟอสเฟตเป็นปุ๋ยเคมีที่มีธาตุฟอสฟอรัสเป็นองค์ประกอบหลัก ซึ่งมีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตของพืช โดยเฉพาะการพัฒนา ราก การออกดอก และการติดผล ทั้งนี้ ปุ๋ยฟอสเฟตเชิงพาณิชย์ที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย ประกอบด้วย โมโนแอมโมเนียมฟอสเฟต (MAP) และไดแอมโมเนียมฟอสเฟต (DAP) ซึ่งถือเป็นผลิตภัณฑ์หลักของตลาด โดยราคาเฉลี่ยของ MAP ชนิดผง 55% อยู่ที่ประมาณ 3,600 หยวนต่อตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 30 ขณะที่ DAP มีราคาประมาณ 4,100 หยวนต่อตันในเดือนธันวาคม 2568 เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 28 ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมวิเคราะห์ว่า การปรับตัวเพิ่มขึ้นของราคาดังกล่าวเป็นผลจากปัจจัยหลายด้านที่ซ้อนทับกัน แม้มาตรการระงับการส่งออกปุ๋ยฟอสเฟตของจีนจะมีส่วนช่วยเพิ่มปริมาณสินค้าในตลาดภายในประเทศในระยะสั้น แต่อย่างไรก็ดี ระดับราคายังคงเผชิญแรงกดดันจากต้นทุนการผลิตที่อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะราคาวัตถุดิบสำคัญ อาทิ กำมะถันและแร่ฟอสเฟต ประกอบกับความแตกต่างของระดับราคาปุ๋ยระหว่างตลาดภายในประเทศและตลาดโลกที่ยังอยู่ในระดับสูง (ประมาณร้อยละ 20 - 30) ส่งผลให้ราคาปุ๋ยฟอสเฟตภายในประเทศยังไม่ปรับตัวลดลงอย่างมีนัยสำคัญในระยะสั้น โดยการที่ราคาปุ๋ยฟอสเฟตอยู่ในระดับสูงมาจากปัจจัย ดังนี้

1) ข้อจำกัดของทรัพยากรแร่ฟอสเฟตและการแย่งใช้จากอุตสาหกรรมพลังงานใหม่
จีนมีปริมาณสำรองแร่ฟอสเฟตเพียงประมาณร้อยละ 5 ของโลก แต่มีสัดส่วนการผลิตมากกว่าร้อยละ 40 ของโลก สะท้อนว่ามีการใช้ทรัพยากรในอัตราที่สูงเมื่อเทียบกับปริมาณสำรองที่มีอยู่ ส่งผลให้อัตราส่วนสำรองต่อการผลิตอยู่ที่ประมาณ 34 ปี ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลกที่ประมาณ 308 ปีอย่างมีนัยสำคัญ สะท้อนว่าทรัพยากรมีแนวโน้มเพียงพอในระยะเวลากำหนดเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการปกป้องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รัฐบาลจีนได้กำหนดเพดานการทำเหมืองแร่ฟอสเฟตตั้งแต่ปี 2559 ไม่เกิน 150 ล้านตันต่อปี และได้ปรับลดลงเหลือ 140 ล้านตันในปี 2568 ขณะเดียวกัน อุตสาหกรรมพลังงานใหม่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการผลิตลิเทียมไฮดรอกไซด์ฟอสเฟต (LFP) ซึ่งต้องใช้แร่ฟอสเฟตประมาณ 3.5 ตันต่อการผลิต 1 ตัน โดยในปี 2568 เฉพาะภาคการกักเก็บพลังงานคาดว่าจะมีความต้องการแร่ฟอสเฟตเพิ่มขึ้นประมาณ 4.4 ล้านตัน คิดเป็นมากกว่าร้อยละ 4 ของผลผลิตแร่ฟอสเฟตภายในประเทศ ส่งผลให้ความต้องการใช้ทรัพยากรฟอสเฟตเพิ่มสูงขึ้น และก่อให้เกิดการแข่งขันในการใช้วัตถุดิบระหว่างภาคพลังงานใหม่และอุตสาหกรรมปุ๋ย ส่งผลให้การจัดหาวัตถุดิบสำหรับการผลิตปุ๋ยฟอสเฟตมีความตึงตัวมากขึ้น

2) การปรับตัวเพิ่มขึ้นของราคากำมะถันเป็นปัจจัยผลักดันสำคัญ ข้อมูลจากสำนักงานศุลกากรแห่งชาติจีน ระบุว่า ในปี 2567 จีนมีการนำเข้ากำมะถัน จำนวน 11.93 ล้านตัน และมีอัตราการพึ่งพาการนำเข้าสูงถึงร้อยละ 61 ขณะที่กำมะถันเป็นวัตถุดิบสำคัญซึ่งคิดเป็นประมาณร้อยละ 30 - 40 ของต้นทุนการผลิตปุ๋ยฟอสเฟต ทั้งนี้ ราคากำมะถันในตลาดโลกปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยตามรายงานของสมาคมอุตสาหกรรมปุ๋ยนานาชาติ (International Fertilizer Association: IFA) ระบุว่า ราคาสัญญากำมะถันเดือนธันวาคม 2568 จากกาตาร์และคูเวต อยู่ที่ 495 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน (FOB) เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 230 ภายในปีเดียว ขณะเดียวกัน ราคากำมะถันภายในประเทศจีนปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยราคากำมะถันชนิดเม็ดที่ทำเรือเงินเจียงสูงกว่า 4,000 หยวนต่อตัน เพิ่มขึ้นสะสมมากกว่าร้อยละ 163 ภายในปีเดียว และอยู่ในระดับสูงสุดในรอบเกือบ 10 ปี สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ต้นทุนการผลิตปุ๋ยฟอสเฟตปรับตัวสูงขึ้นอย่างมาก

3) การส่งออกลดลงแต่ราคายังคงสูง ข้อมูลจากสำนักงานศุลกากรแห่งชาติจีน ระบุว่า ในช่วงเดือนมกราคม-กันยายน ปี 2568

- การส่งออกโมโนแอมโมเนียมฟอสเฟต อยู่ที่ 1.249 ล้านตัน ลดลงร้อยละ 20.50 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา
- การส่งออกไดแอมโมเนียมฟอสเฟต อยู่ที่ 2.514 ล้านตัน ลดลงร้อยละ 23.6

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าปริมาณการส่งออกจะลดลงอย่างมีนัยสำคัญ แต่ราคาปุ๋ยฟอสเฟตในตลาดต่างประเทศยังคงอยู่ในระดับสูงกว่าตลาดภายในประเทศ โดย ณ เดือนสิงหาคม 2568 ราคาของ MAP และ DAP ในตลาดต่างประเทศสูงกว่าราคาภายในประเทศร้อยละ 56.6 และ 44.6 ตามลำดับ สะท้อนถึงความต้องการในตลาดโลกที่ยังอยู่ในระดับสูง และแรงกดดันด้านราคาที่ยังคงมีอยู่ต่อเนื่อง

4) การรวมตัวของอุตสาหกรรมและข้อจำกัดด้านสิ่งแวดล้อมทำให้อุปทานลดลงเพิ่มเติม เมื่อทรัพยากรแร่ฟอสเฟตมีแนวโน้มกระจุกตัวอยู่ในบริษัทขนาดใหญ่ เช่น Yuntianhua และ Chuanneng Phosphate บริษัทดังกล่าวได้ลดสัดส่วนการจำหน่ายแร่ฟอสเฟตให้แก่ภายนอก และให้ความสำคัญกับการใช้วัตถุดิบเพื่อการผลิตภายในของตนเอง ส่งผลให้ผู้ประกอบการผลิตปุ๋ยฟอสเฟตขนาดกลางและขนาดเล็กบางส่วนต้องชะลอหรือหยุดการผลิตเนื่องจากขาดแคลนวัตถุดิบ ขณะเดียวกัน มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดขึ้น และการยกเลิกกำลังการผลิตที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งคาดว่าจะในช่วง 3 - 4 ปีข้างหน้าจะมีการยกเลิกกำลังการผลิตรวมประมาณ 36 - 46 ล้านตัน ส่งผลให้อุปทานในตลาดมีความตึงตัวมากยิ่งขึ้น

ผลกระทบของสถานการณ์ภูมิรัฐศาสตร์ต่ออุปสงค์และอุปทานปุ๋ยเคมีในตลาดโลก

ในช่วงที่ผ่านมา สถานการณ์ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ โดยเฉพาะในภูมิภาคตะวันออกกลาง ซึ่งเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบและปุ๋ยเคมีที่สำคัญของโลก ได้ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างอุปสงค์และอุปทานในตลาดปุ๋ยโลกอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในด้านการผลิต การขนส่ง และต้นทุน โดยความไม่แน่นอนด้านความมั่นคงและเส้นทางโลจิสติกส์ระหว่างประเทศ ส่งผลให้การขนส่งสินค้าปุ๋ยและวัตถุดิบสำคัญเกิดความล่าช้า และมีต้นทุนเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกัน หลายประเทศมีแนวโน้มเพิ่มการสำรองปุ๋ยเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านอุปทาน ส่งผลให้อุปสงค์ในตลาดโลกอยู่ในระดับสูงต่อเนื่อง

สถานการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดภาวะอุปทานตึงตัวในตลาดปุ๋ยเคมีโลก (Global Supply Shortage) และส่งผลให้ระดับราคาปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่สำคัญที่กดดันให้ประเทศผู้ผลิตรายใหญ่ รวมถึงสาธารณรัฐประชาชนจีน จำเป็นต้องดำเนินมาตรการควบคุมการส่งออกเพื่อรักษาเสถียรภาพของอุปทานและราคาภายในประเทศควบคู่กัน

การระงับการส่งออก: มาตรการฉุกเฉินเพื่อรักษาอุปทานและราคา

การระงับการส่งออกปุ๋ยฟอสเฟตเป็นการชั่วคราวจนถึงเดือนสิงหาคม 2569 ของคณะกรรมการพัฒนาและปฏิรูปแห่งชาติ เป็นมาตรการควบคุมในลักษณะฉุกเฉินที่มีพื้นฐานจากยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางอาหารของประเทศ เพื่อให้เพียงพอต่อการเพาะปลูกในฤดูใบไม้ผลิปี 2569 การรักษาปริมาณปุ๋ยสำหรับภาคการเกษตรให้เพียงพอและมีเสถียรภาพด้านราคา จึงเป็นภารกิจเร่งด่วน โดยมาตรการดังกล่าวสะท้อนนัยเชิงนโยบายที่สำคัญ ได้แก่

1) การรับประกันอุปทานและเสถียรภาพราคาปุ๋ยฟอสเฟตเพื่อรับประกันความมั่นคงทางอาหาร
ภายใต้สถานการณ์ที่อุปทานปุ๋ยฟอสเฟตภายในประเทศมีความตึงตัวและราคาปรับตัวสูงขึ้น การระงับการส่งออกช่วยลดการกระจายทรัพยากรออกสู่ต่างประเทศ และเพิ่มปริมาณปุ๋ยที่สามารถจัดหาได้ในตลาดภายในประเทศในระยะสั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายของคณะกรรมการพัฒนาและปฏิรูปแห่งชาติ ที่ให้ความสำคัญกับการรับประกันอุปทานภายในประเทศเป็นลำดับแรก

2) การแทรกแซงความล้มเหลวของตลาดและบรรเทาความตึงเครียดระหว่างอุปสงค์และอุปทาน
ข้อมูล ณ ต้นเดือนธันวาคม 2568 ระบุว่า ปริมาณสต็อกกักامةถันที่ทำเรืออยู่ในระดับสูงถึง 2.2028 ล้านตัน แต่ราคายังคงปรับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนถึงความกังวลของตลาดต่อแนวโน้มอุปทานในอนาคต ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว การพึ่งพาตลาดเพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถปรับสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นต้องใช้มาตรการทางการบริหารเป็นเครื่องมือเสริม

นอกจากนี้ รัฐบาลจีนได้ดำเนินมาตรการระบายปุ๋ยจากคลังสำรองของรัฐเข้าสู่ตลาดอย่างเร่งด่วน โดยตั้งแต่วันที่ 13 มีนาคม 2569 รัฐบาลจีนได้สั่งการให้บริษัทที่รับผิดชอบการเก็บสำรองปุ๋ยตามนโยบายของรัฐเร่งดำเนินการระบายสต็อกปุ๋ยไนโตรเจน (N) ฟอสฟอรัส (P) และปุ๋ยผสมภายในประเทศให้แล้วเสร็จภายในสิ้นเดือนมีนาคม 2569 ซึ่งเป็นการดำเนินการที่เร็วกว่ากำหนดการปกติอย่างน้อย 15 วันเพื่อรับมือกับผลกระทบจากความผันผวนของสถานการณ์ระหว่างประเทศที่มีต่อตลาดปุ๋ยภายในประเทศและเพื่อประกันความต้องการปุ๋ยสำหรับการผลิตทางการเกษตรในช่วงฤดูใบไม้ผลิให้กับเกษตรกร โดยจะมีการระบายสต็อกปุ๋ยดังกล่าวราว 10 ล้านตัน (ปุ๋ยยูเรีย 4 - 5 ล้านตัน ปุ๋ยโมโนแอมโมเนียมฟอสเฟต และไดแอมโมเนียมฟอสเฟต 3.0 - 3.5 ล้านตัน และปุ๋ยผสม 2.0 - 3.5 ล้านตัน) เพื่อให้มีปริมาณปุ๋ยเพียงพอต่อความต้องการใช้ภายในประเทศในช่วงเวลาดังกล่าว

มาตรการดังกล่าวสะท้อนการแทรกแซงเชิงนโยบายของภาครัฐในการเพิ่มอุปทานในตลาดภายในประเทศในระยะสั้น ควบคู่กับการควบคุมการส่งออกและการกำกับดูแลราคา เพื่อบรรเทาความตึงตัวของอุปสงค์และอุปทานในช่วงฤดูเพาะปลูก โดยแม้มาตรการระงับการส่งออกจะมีลักษณะเป็นมาตรการชั่วคราว แต่มีบทบาทสำคัญในการสร้างช่วงเวลาให้ภาครัฐสามารถดำเนินการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม เสริมสร้างความมั่นคงด้านทรัพยากร และพัฒนากลไกควบคุมราคาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมปุ๋ยฟอสเฟตของจีนในระยะยาว

ภายหลังการใช้มาตรการระงับการส่งออกเพื่อบรรเทาความตึงตัวของอุปทานในระยะสั้น อุตสาหกรรมปุ๋ยฟอสเฟตของจีนมีแนวโน้มมุ่งสู่การพัฒนาอย่างสมดุลระหว่างความมั่นคงทางอาหาร การพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการ โดยมีทิศทางสำคัญ ดังนี้

1) การเสริมสร้างความมั่นคงด้านทรัพยากร มุ่งเน้นการพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรแร่ฟอสเฟตในลักษณะผสมผสาน โดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ ควบคู่กับการจัดหาทรัพยากรจากต่างประเทศ ผ่านการลงทุนในเหมืองแร่ การทำสัญญาระยะยาว และการจัดตั้งคลังสำรองเชิงยุทธศาสตร์

2) การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจใหม่ ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมปุ๋ยฟอสเฟตควบคู่กับอุตสาหกรรมพลังงานใหม่ โดยมีการจัดสรรการใช้ทรัพยากรระหว่างภาคเกษตรและภาคพลังงานอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งผลักดันการรวมศูนย์อุตสาหกรรม การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการยกระดับห่วงโซ่มูลค่า

3) การพัฒนาเทคโนโลยีต้นทุนและระบบราคาในระยะยาว ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการต้นทุนวัตถุดิบ โดยเฉพาะกำมะถัน ควบคู่กับการพัฒนาเทคโนโลยีการให้สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง และลดความผันผวนของราคาในตลาด

4) การส่งเสริมความร่วมมือและการพัฒนาเทคโนโลยี เพิ่มบทบาทความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนอุตสาหกรรมไปสู่ความยั่งยืน

สถานการณ์ตลาดปุ๋ยไนโตรเจน (ปุ๋ยยูเรีย) ภายหลังจากมาตรการควบคุมการส่งออก

นอกเหนือจากปุ๋ยฟอสเฟตแล้ว มาตรการควบคุมการส่งออกดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อโครงสร้างตลาดปุ๋ยประเภทอื่นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะปุ๋ยไนโตรเจน (ยูเรีย) โดยจากข้อมูลล่าสุดเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2569 รัฐบาลจีนได้ขยายขอบเขตมาตรการควบคุม โดยกำหนดให้ระงับการส่งออกปุ๋ยทุกประเภท (ยกเว้นแอมโมเนียมซัลเฟต) ครอบคลุมปุ๋ยฟอสเฟต ปุ๋ยโพแทช ปุ๋ยผสม และปุ๋ยสูตรต่างๆ ทั้งนี้ สำนักงานศุลกากรแห่งชาติจีนจะไม่รับคำขอยื่นส่งออกใหม่ และสำหรับสินค้าที่ได้ยื่นคำขอไว้แล้ว แต่ยังมีได้รับการตรวจปล่อย จะไม่สามารถดำเนินการพิธีการศุลกากรได้

ในขณะเดียวกัน ภาครัฐได้เร่งดำเนินการระบายสต็อกปุ๋ยยูเรียล่วงหน้า (淡储) ให้แล้วเสร็จภายในสิ้นเดือนมีนาคม 2569 ส่งผลให้ปริมาณปุ๋ยยูเรียในประเทศเพิ่มขึ้นในระยะสั้น

สำหรับด้านอุปทานปุ๋ยยูเรีย พบว่า จีนมีกำลังการผลิตปุ๋ยยูเรียในระดับสูง โดยมีปริมาณการผลิตเฉลี่ยประมาณ 215,000 - 220,000 ตันต่อวัน และในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา ปริมาณการผลิตรายเดือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยข้อมูลในปี 2568 ระบุว่า ปริมาณการผลิตปุ๋ยยูเรียรวมอยู่ที่ 72.01 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 7 ขณะที่ปริมาณการส่งออกอยู่ที่ 4.894 ล้านตัน และปริมาณการบริโภคภายในประเทศอยู่ที่ 67.12 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.4 ทั้งนี้ จากการประเมิน พบว่า ในปี 2569 จีนมีศักยภาพการผลิตปุ๋ยยูเรีย ประมาณ 76.5 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.3 จากปีก่อนหน้า ขณะที่ความต้องการใช้ภายในประเทศอยู่ที่ประมาณ 66 ล้านตัน ส่งผลให้มีส่วนเกินเชิงโครงสร้างประมาณ 10 ล้านตัน

สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าตลาดปุ๋ยยูเรียของจีนอยู่ในภาวะอุปทานส่วนเกินในระดับหลายล้านตัน และมี “buffer” เพียงพอในการรองรับความต้องการภายในประเทศในช่วงฤดูเพาะปลูก (spring farming) ซึ่งเป็นช่วงที่ภาครัฐให้ความสำคัญในการรักษาเสถียรภาพด้านราคาและปริมาณปุ๋ยในประเทศ อย่างไรก็ตาม แม้มาตรการระงับการส่งออกและการเพิ่มปริมาณอุปทานภายในประเทศจะส่งผลกดดันต่อระดับราคา แต่ราคาปุ๋ยยูเรียยังคงทรงตัวในระดับสูง โดยราคาตลาดโลกอยู่ในช่วงประมาณ 700 - 800 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน ทั้งนี้ ในระยะสั้น (เดือนเมษายน 2569) คาดว่าราคาปุ๋ยยูเรียอาจมีแนวโน้มปรับตัวลดลงในระดับจำกัด เนื่องจากเข้าสู่ช่วงชะลอตัวของอุปสงค์ภาคการเกษตร (off-season) ซึ่งเป็นช่วงระหว่างฤดูกาลเพาะปลูกหลัก

ตามที่กระทรวงพาณิชย์จีน (Ministry of Commerce of the People's Republic of China: MOFCOM) ได้กำหนดนโยบายควบคุมการส่งออกปุ๋ยยูเรียสำหรับปี 2569 เพื่อรักษาเสถียรภาพด้านอุปทานภายในประเทศในช่วงฤดูเพาะปลูกนั้น ปัจจุบันสถานการณ์ยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลอย่างเข้มงวด และยังไม่มีความชัดเจนของการผ่อนคลายอย่างมีนัยสำคัญ

ในเชิงนโยบายการส่งออกปุ๋ยยูเรีย จีนได้กำหนดโควตาการส่งออกปุ๋ยยูเรียรวมทั้งปีไว้ที่ 3.3 ล้านตัน โดยประกาศอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2568 ทั้งนี้ โควตาดังกล่าวแบ่งออกเป็นโควตาการค้าภาครัฐ จำนวน 2.97 ล้านตัน ซึ่งดำเนินการโดยรัฐวิสาหกิจหลัก ได้แก่ Sinochem Group และ China Agricultural Means of Production Group และโควตานอกภาครัฐอีก 330,000 ตัน อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการกำหนดเพดานการส่งออกอย่างเป็นทางการ แต่มีการประเมินจากบางสถาบันว่าปริมาณการส่งออกจริงอาจสูงกว่ากรอบดังกล่าว โดยอาจอยู่ในช่วง 5 - 8 ล้านตัน ขึ้นอยู่กับการปรับนโยบายแบบยืดหยุ่น (Dynamic adjustment) ของภาครัฐตามสถานการณ์

ทั้งนี้ ในช่วงเดือนมีนาคม - เมษายนของทุกปี ถือเป็นช่วงฤดูเพาะปลูกสำคัญของจีน (Spring farming) รัฐบาลจึงได้ดำเนินมาตรการควบคุมการส่งออกอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะการ “ระงับ” การส่งออกปุ๋ยยูเรีย และขยายระยะเวลาการระงับดังกล่าวไปจนถึงวันที่ 30 เมษายน 2569 นอกจากนี้ การยื่นตรวจปล่อยสินค้าส่งออก (customs inspection) ของปุ๋ยยูเรียแทบทั้งหมดถูกระงับตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคม อนุญาตเพียงการระบายสินค้าคงค้างในปริมาณจำกัด ส่งผลให้การส่งออกในทางปฏิบัติหยุดชะงักเกือบทั้งหมดในช่วงเวลาดังกล่าว

สำหรับสถานการณ์ปัจจุบัน ณ กลางเดือนเมษายน 2569 พบว่า ยังไม่กลับเข้าสู่ภาวะการส่งออกตามปกติ เนื่องจากฤดูเพาะปลูกยังไม่สิ้นสุด (โดยทั่วไปจะสิ้นสุดในช่วงปลายเดือนเมษายน) และยังไม่มีความชัดเจนการปล่อยส่งออกครั้งใหญ่จากภาครัฐ ทั้งนี้ ภายหลังจากสิ้นสุดฤดูเพาะปลูกในช่วงปลายเดือนเมษายน หากระดับสต็อกปุ๋ยยูเรียภายในประเทศอยู่ในเกณฑ์เพียงพอ และราคาปุ๋ยในประเทศไม่ปรับตัวสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ รัฐบาลจีนอาจพิจารณาผ่อนคลายมาตรการควบคุมการส่งออกปุ๋ยยูเรียในบางส่วน ภายใต้ระบบโควตาที่กำหนดไว้เพื่อระบายส่วนเกินดังกล่าวออกสู่ตลาดต่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจเชิงนโยบายขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ อาทิ 1) ความสมดุลของอุปสงค์-อุปทานภายในประเทศ 2) ระดับราคาปุ๋ยในประเทศ 3) ความผันผวนของตลาดโลก โดยเฉพาะสถานการณ์ความขัดแย้งในตะวันออกกลาง ซึ่งอาจส่งผลให้รัฐบาลจีนยังคงใช้แนวทางการบริหารจัดการแบบยืดหยุ่น (dynamic adjustment) และทยอยผ่อนคลายการส่งออกอย่างระมัดระวัง มากกว่าการเปิดส่งออกเต็มรูปแบบในทันที

การประเมินผลกระทบต่อประเทศไทย

จากมาตรการระงับการส่งออกปุ๋ยของจีน ซึ่งเป็นหนึ่งในผู้ผลิตและผู้ส่งออกปุ๋ยรายสำคัญของโลก ประกอบกับสถานการณ์ตลาดปุ๋ยโลกที่มีความตึงตัวจากปัจจัยภูมิรัฐศาสตร์และต้นทุนวัตถุดิบที่เพิ่มสูงขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในมิติต่างๆ ดังนี้

1. **ผลกระทบด้านอุปทานปุ๋ยในประเทศ** ประเทศไทยมีการพึ่งพาการนำเข้าปุ๋ยเคมีในสัดส่วนสูง โดยเฉพาะปุ๋ยฟอสเฟตและปุ๋ยผสม ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับตลาดจีนทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น การระงับการส่งออกของจีนจะส่งผลให้ปริมาณปุ๋ยในตลาดโลกลดลง และเกิดการแข่งขันในการจัดหาสินค้าระหว่างประเทศผู้นำเข้า

2. **ผลกระทบด้านราคาและต้นทุนการผลิตภาคเกษตร** ราคาปุ๋ยในตลาดโลกมีแนวโน้มทรงตัวในระดับสูง หรือปรับเพิ่มขึ้นจากภาวะอุปทานตึงตัว ซึ่งจะส่งผ่านมายังราคาปุ๋ยในประเทศ ส่งผลต่อต้นทุนการผลิตของเกษตรกร โดยเฉพาะพืชเศรษฐกิจหลัก เช่น ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย และปาล์มน้ำมัน มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากปุ๋ยเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ

3. **ผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง** การเพิ่มขึ้นของต้นทุนปุ๋ยจะส่งผลกระทบต่อโครงสร้างต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำ ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปอาจเผชิญต้นทุนวัตถุดิบที่สูงขึ้น ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรและอาหารของไทยในตลาดโลก

4. **ผลกระทบต่อโครงสร้างและความมั่นคงทางอาหาร** มาตรการของจีนสะท้อนแนวโน้มที่ประเทศผู้ผลิตรายใหญ่ให้ความสำคัญกับความมั่นคงภายในประเทศเป็นลำดับแรก ซึ่งอาจกลายเป็นแนวโน้มเชิงนโยบายในระยะยาว ประเทศไทยซึ่งพึ่งพาการนำเข้าปัจจัยการผลิต อาจเผชิญความเสี่ยงด้านความมั่นคงทางอาหาร หากไม่สามารถจัดหาปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะปุ๋ยได้อย่างเพียงพอต่อความต้องการ นอกจากนี้ ความผันผวนของตลาดโลกจากปัจจัยภายนอก เช่น ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ หรือข้อจำกัดด้านทรัพยากร อาจส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงด้านอุปทานปุ๋ยมากยิ่งขึ้น

บทสรุป

การระงับการส่งออกปุ๋ยฟอสเฟตของคณะกรรมการพัฒนาและปฏิรูปแห่งชาติของสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นมาตรการเชิงบริหารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาระดับอุปทานและเสถียรภาพของราคาในประเทศ ภายใต้สถานการณ์ที่อุปทานปุ๋ยฟอสเฟตมีความตึงตัวและราคาปรับตัวสูงขึ้น โดยกำหนดให้มีผลบังคับใช้เป็นการชั่วคราวจนถึงเดือนสิงหาคม 2569 เพื่อรองรับความต้องการใช้ในภาคการเกษตร โดยเฉพาะในช่วงฤดูเพาะปลูก

ทั้งนี้ อุตสาหกรรมปุ๋ยฟอสเฟตของจีนยังคงเผชิญข้อจำกัดด้านทรัพยากรแร่ฟอสเฟต ต้นทุนวัตถุดิบที่เพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะกัมมะถัน ตลอดจนการแข่งขันในการใช้ทรัพยากรกับอุตสาหกรรมพลังงานรูปแบบใหม่ รวมถึงข้อจำกัดด้านสิ่งแวดล้อมและการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม ส่งผลให้อุปทานในตลาดอยู่ในภาวะตึงตัว ขณะที่ระดับราคาปุ๋ยยังคงอยู่ในระดับสูง

ในขณะเดียวกัน มาตรการควบคุมการส่งออกปุ๋ยได้ขยายขอบเขตครอบคลุมไปยังปุ๋ยประเภทอื่นๆ โดยเฉพาะปุ๋ยไนโตรเจน (ยูเรีย) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างตลาดปุ๋ยของจีนในปัจจุบันที่มีความแตกต่างระหว่างประเภทสินค้า กล่าวคือ แม้ตลาดปุ๋ยฟอสเฟตจะอยู่ในภาวะอุปทานตึงตัว แต่ตลาดปุ๋ยยูเรียกลับมีลักษณะอุปทานส่วนเกิน โดยมีปริมาณการผลิตอยู่ในระดับสูง (ประมาณ 72.01 ล้านตันในปี 2568) และมีกำลังการผลิตเฉลี่ยรายวันกว่า 215,000 - 220,000 ตัน

อย่างไรก็ตาม แม้มาตรการระงับการส่งออกและการเร่งระบายสต็อกภายในประเทศจะช่วยเพิ่มปริมาณอุปทานในตลาด แต่ราคาปุ๋ยยูเรียยังคงทรงตัวในระดับสูงเมื่อเทียบกับต้นทุนการผลิต โดยได้รับอิทธิพลจากระดับราคาตลาดโลกที่ยังอยู่ในเกณฑ์สูง (ประมาณ 700 - 800 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน) ประกอบกับมาตรการกักबंधุภายในประเทศ ส่งผลให้ในระยะสั้นราคามีแนวโน้มปรับลดลงเพียงเล็กน้อย

มาตรการระงับการส่งออกปุ๋ยของจีนมีบทบาทสำคัญในการรักษาเสถียรภาพด้านอุปทาน และระดับราคาในประเทศในระยะสั้น อย่างไรก็ตาม โครงสร้างตลาดปุ๋ยยังคงเผชิญแรงกดดันจากต้นทุนการผลิต และข้อจำกัดด้านทรัพยากร ขณะที่แนวโน้มราคาปุ๋ยในระยะต่อไปจะขึ้นอยู่กับดุลยภาพระหว่างอุปสงค์และอุปทาน ทั้งในตลาดภายในประเทศและตลาดโลก

ในบริบทดังกล่าว ประเทศไทยซึ่งมีการพึ่งพาการนำเข้าปุ๋ยเคมีในสัดส่วนสูง อาจได้รับผลกระทบทั้งด้านอุปทานและระดับราคาในระยะต่อไป โดยเฉพาะปุ๋ยฟอสเฟตและปุ๋ยผสม ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับตลาดโลกอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้ ความผันผวนของตลาดปุ๋ยจากปัจจัยภายนอกดังกล่าว สะท้อนถึงความจำเป็นในการติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด และการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านปัจจัยการผลิตภาคเกษตร เพื่อรักษาเสถียรภาพของต้นทุนการผลิตและความมั่นคงทางอาหารของประเทศในระยะยาว

*****

เรียบเรียงโดย สปช.ปักกิ่ง

แหล่งที่มา:

- หนังสือพิมพ์ 据农资导报 (Agricultural Inputs Herald)
<https://epaper.cn3x.com.cn/sxsb/content/202512/19/c328399.html>
- 东方财富网 (Eastmoney) เผยแพร่เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2569
<https://caifuha0.eastmoney.com/news/1679834599>
- 新浪财经 (Sina Finance) รายงานสถานการณ์ตลาดปุ๋ยเรียของจีน ณ วันที่ 25 มีนาคม 2569
<https://finance.sina.cn/2026-03-27/detail-inhsmxrn5127850.d.html>
- 中国农业生产资料流通协会. (2569). ข้อมูลการเผยแพร่รายชื่อบริษัทที่เข้าร่วมการระบายปุ๋ย
สำรองของรัฐ ปี 2569
- Ministry of Commerce of the People's Republic of China (MOFCOM)
- CCTV Finance
- สำนักข่าว Reuters เรื่อง “China’s coal-based urea insulates its farmers from global fertiliser turmoil”

